

STANOVISKO SVAZU MĚST A OBCÍ ČR

Čerpání prostředků z ESI fondů v programovém období 2014-2020 a nová opatření navrhovaná s ohledem na problémy a rizika plynoucí z pandemie COVID-19

Jsme si vědomi, že aktuální situace okolo pandemie COVID-19 je problematická, složitá a přináší výzvy v řadě oblastí veřejného života. Dopady na hospodaření, investiční politiku a obecně i na rozvoj území měst a obcí budou obrovské.

Města a obce v tomto kontextu oceňují proaktivní přístup ze strany řídicích orgánů a dalších subjektů implementace ESI fondů vůči těžkostem, se kterými se žadatelé a příjemci potýkají a v závislosti na trvání mimořádných podmínek z důvodu opatření proti COVID-19 mohou dále potýkat.

Zároveň však města a obce upozorňují na to, aby byly zásadní změny v oblasti ESI fondů, např. s ohledem na realokace prostředků, změnu pravidel či podporu nových tematických opatření, s městy a obcemi komunikovány předem a včas, než budou takové změny přijaty.

Projekty na úrovni měst a obcí (ty realizované, ty připravené k realizaci, nebo ty, co jsou připravovány) je třeba **vnímat jako velmi vhodný nástroj pro rozjezd ekonomiky po krizi** zejména proto, že se jedná o projekty regionálního nebo lokálního významu ale s významným socioekonomickým dopadem. Přímá pomoc firmám a dalším hospodářským, sociálním subjektům, je nezbytná, avšak velmi důležité bude rozpohybování trhu (např. veřejnými zakázkami na místní úrovni), čemuž mohou velmi napomoci zejména projekty měst a obcí v rámci ESIF ve vysokém stádiu připravenosti.

Z tohoto důvodu města a obce nepovažují za rozumné odebírat (přesouvat) prostředky z oblastí, kde jsou již projekty měst a obcí předloženy řídicím orgánům k hodnocení, nebo jsou projekty připraveny pro předložení (tj. jsou v plánu), aniž by na tom mezi příjemci (městy a obcemi) a řídicími orgány existovala dohoda. Naopak by bylo vhodné nadstandardně urychlit proces výběru projektů, aby bylo možné začít projekty rychle realizovat a tím posílit veřejnou poptávku po realizaci projektů.

Na základě mapování mezi příjemci z řad měst a obcí, a dalších aktérů v území, bylo zjištěno, že „paralýza“ spojená s COVID-19 způsobí zpoždění u některých realizovaných projektů, nebo u těch, které měly být předloženy do výzev. Příjemci či žadatelé hlásí problémy s dokončením administrace stavebního řízení, dokončením staveb vč. kolaudací, a také s realizací veřejných zakázek či s dodavateli, ať už z hlediska nemožnosti pokračovat v realizaci projektů podle původních plánů či z hlediska podpisu nových smluv, neboť u nich panuje obava, zda mohou v budoucnu dostát svých závazků. **Žádáme proto o maximálně možný flexibilní přístup k celému projektovému řízení ze strany řídicích orgánů a zprostředkujících subjektů, zejména pak žádáme o prodloužení lhůt pro předložení projektů do výzev a také lhůt/termínů pro dodání díla či služby v rámci již realizovaných projektů a o posun konečného termínu dokončení všech projektů v tomto programovém období.**

Města a obce **žádají o možnost některé nedočerpané prostředky, které nejsou určeny pro realizaci projektů přímo určených pro území, zacílit na pro území potřebné projekty a žádají o zvážení vytvoření konkrétních „balíčků“ podpory na řešení následků COVID-19** (např. v oblasti cestovního ruchu, podnikání, zaměstnanosti, mobility, zdravotních a sociálních služeb) ve spolupráci s obcemi, městy, ITI/IPRÚ a dalšími partnery.

Zároveň města a obce žádají, aby byly finanční prostředky v oblastech, kde dochází k průběžnému nečerpání prostředků (např. IROP SC 2.2, sociální podnikání), využity

na provoz již podpořených příjemců v této oblasti, příp. se využily na podporu v jiných investičních oblastech (např. ve školství, IROP 2.4.). Obdobně by se mělo postupovat i v případě dalších oblastí, nicméně je důležité tyto změny předem konzultovat a nalézt základní shodu s městy a obcemi.

Byť se z objektivních důvodů nepodaří v důsledku COVID-19 některé projekty zrealizovat, je **nezbytné**, aby například u nástrojů ITI a IPRÚ byly tyto **prostředky pro dané území ponechány na realizaci projektů nových, zejména těch, které budou více zaměřeny na řešení následků COVID-19**. Nositelé integrovaných nástrojů ITI a IPRÚ žádají o možnost případné flexibilní změny ve své strategii a využití prostředků na nové/pozměněné projekty, které budou dohodnuty s řídicími orgány ve zjednodušeném administrativním procesu.

U řady projektů nebude možné dostát závazkům spojených s plněním indikátorů, s dosažením výstupů v požadovaném rozsahu na počátku projektů, s možností průběžné práce s cílovými skupinami (zejména v ESF oblastech) či např. s udržením provozu (např. v rámci IROP u sociálního podnikání či v oblasti návštěvnosti zrevitalizovaných památek). U některých oblastí bude problematická udržitelnost projektů, zejména u těch projektů, které jsou postaveny na práci, kterou v důsledku opatření stanovených v souvislosti s pandemií COVID-19, nelze vykonávat.

Města a obce považují za nutnost aktivně řešit přístup firem k finančním prostředkům, a to zejména provozním, avšak **rozhodně není možné, aby naplánovaná opatření zasáhla, případně eliminovala investice, které města plánují realizovat v tomto období**.

Města a obce v neposlední řadě považují za nezbytné, aby:

- byla u projektů umožněna **podpora až do výše 100 % způsobilých výdajů u projektů, které mohou napomoci řešit důsledky COVID-19;**
- bylo možné **rozšířit okruh způsobilých výdajů**, a to v případech, kde jsou tyto náklady potřebné pro realizaci výsledků, které by nebylo možné z důvodů zpoždění u projektů, dosáhnout;
- došlo k **prodloužení způsobilosti výdajů a doby realizace projektů** stále za podmínek tohoto programového období;
- **nebylo** u projektů obligatorně **vyžadováno předložení některých příloh či dokumentace**, zejména těch, u kterých je jejich zpracování časově, administrativně i finančně náročné a není v silách příjemce je v trvajícím nouzovém stavu zajistit;
- došlo k **rozvolnění pravidla automatického zrušení závazku (N+3)** tak, aby v důsledku zpoždění realizace projektů kvůli COVID-19 nedošlo ke ztrátě nevyčerpané části alokace a bylo možné tyto prostředky ještě využít (např. prodloužením o x měsíců či rok);
- byla možná **flexibilita při uzavírání období**, jednoznačně potvrzená a sladěná i s auditní činností.

Žádáme tímto o zohlednění všech uvedených návrhů a také o aktivní dialog mezi městy a obcemi a řídicími orgány, Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem financí při navrhování změn operačních programů včetně realokací, programové dokumentace a systému/přístupu k řízení implementace až po proplácení či auditu tak, aby nedocházelo k ad hoc nahodilému řešení a nesystémovému rozhodování a plánování, které by vedlo k poškození zájmu a potřeb měst a obcí, v konečném důsledku i celé České republiky.

Zároveň deklarujeme, že se města a obce chtějí (i nadále) aktivně podílet na nastartování ekonomického růstu České republiky, protože jsou vedle vlády největším veřejným zadavatelem. Zároveň určitě nechtějí vzniklou situaci zneužít k úpravě pravidel nad rámec nutného.